EIROPAS
KOMISIJA

Briselē, 17.12.2012
COM(2012) 765 final

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 21. oktobra Direktīvas 2009/125/EK, ar ko izveido sistēmu, lai noteiktu ekodizaina prasības ar enerģiju saistītiem ražojumiem (pārstrādātā versija) pārskatīšana

Pārskatīšana 2012. gadā

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 21. oktobra Direktīvas 2009/125/EK, ar ko izveido sistēmu, lai noteiktu ekodizaina prasības ar enerģiju saistītiem ražojumiem (pārstrādātā versija) pārskatīšana

Pārskatīšana 2012. gadā

(Dokuments attiecas uz EEZ)

1. Ievads

Saskaņā ar Ekodizaina direktīvas 21. pantu Komisija ne vēlāk kā 2012. gadā izskata Ekodizaina direktīvas un tās īstenošanas pasākumu efektivitāti, kā arī izvērtē, cik piemēroti būtu paplašināt direktīvas darbības jomu un attiecināt to arī uz tādiem ražojumiem, kuri nav saistīti ar enerģiju.

2. Direktīvas efektivitāte

2011. gadā Komisija sāka īpašu pētījumu ("novērtējuma pētījums") nolūkā pārskatīt, cik efektīva ir i) direktīva un tās īstenošanas pasākumi, ii) ekodizaina metodika, iii) direktīvas 15. pantā aprakstīto īstenošanas pasākumu slieksnis, iv) tirgus uzraudzība un v) pašregulācijas pasākums[1].

Lai atjauninātu ekodizaina metodiku, tika pabeigts atsevišķs, īpašs pētījums, kā rezultātā izstrādāta Ekodizaina metodika ar enerģiju saistītiem ražojumiem (*MEErP*)[2].

Novērtējuma pētījumā tika secināts, ka kopumā Ekodizaina direktīva sasniedz izvirzītos politikas mērķus (brīva preču aprite un vides aizsardzība) un ka patlaban direktīvas pārskatīšana netiek uzskatīta par lietderīgu, un nav nepieciešams kāpināt minētās direktīvas īstenošanas pasākumu efektivitāti.

Pētījumā īpaši tika norādīts uz to, ka:

- principā direktīva sasniedz politikas mērķus. Kopš 2005. gada galvenā īstenošanas pasākumu uzmanība tika pievērsta energoefektivitātei. Pieejamie dati liecina par virzību uz energoefektivitāti visiem ražojumiem, uz kuriem attiecas Ekodizaina īstenošanas pasākumi[3];

- vēl ir pāragri precīzi izvērtēt direktīvas un tās īstenošanas obligāto un pašregulācijas pasākumu pilnu ietekmi to nepietiekami ilgā piemērošanas perioda dēļ. Attiecībā uz vienu no divpadsmit vienlaicīgi pieņemtajām ekodizaina regulām vēl nav stājušās

---

1 Nobeiguma ziņojums (publicēts 2012. gada martā) pieejams http://cses.co.uk/ecodesign_evaluation

2 Jaunā metodika pieejama http://www.meerp.eu/

3 Trīs gadījumos (sadzīves apgaismojuma ierīces, gatavības režīms, cirkulācijas ierīces) ekodizaina prasības ir nepastarpināti sekmējušas šo virzību. Vienā gadījumā (televizori) uzskatāms, ka vislielākā nozīme ir bijusi tehnoloģiju attīstībai. Vienā gadījumā (ārēji barošanas avoti) pieejamie dati nav pietiekami, lai izvērtētu īstenošanas pasākumu efektivitāti.

spēkā 1. līmeņa prasības, un attiecībā uz astoņiem īstenošanas pasākumiem vēl nav stājušās spēkā 2. līmeņa prasības. Turklāt Komisija nav oficiāli apstiprinājusi nevienu no diviem ierosinātajiem brīvprātīgajiem nolīgumiem[4];

- Ekodizaina direktīvas 15. pantā noteiktie ekodizaina īstenošanas pasākumu pieņemšanas kritēriji tiek uzskatīti par joprojām atbilstošiem;

- pētījumā par (jauno) Ekodizaina metodiku ar enerģiju saistītiem ražojumiem (*MEErP*) tika risināti daudzi ar metodiku saistīti jautājumi.

Pētījumā tika norādīti arī vairāki uzdevumi ES un dalībvalstu līmenī saistībā ar Ekodizaina direktīvas un tās īstenošanas pasākumu piemērošanu, tostarp:

- sarežģīta un ilgstoša sagatavošanas procedūra;

- ierobežoti dati politikas lēmumu informēšanai (piemēram, tirgus tendences un tehnoloģiju attīstība, tirgus dati, izpildes informācija no tirgus uzraudzības pasākumiem, utt.);

- nepietiekama ekodizaina pasākumu koordinēšana ar citiem ES tiesību aktiem, piemēram Elektrisko un elektronisko iekārtu atkritumu (EEIA), *RoHS* vai Ēku energoefektivitātes direktīvas (ĒED) direktīvām;

- nepietiekami resursi aizvien pieaugošā reglamentējošā, komunikāciju un standartizācijas darba apjoma risināšanai;

- jautājumi par dažu prasību, jo īpaši 1. līmeņa prasību, mērķu vērienīgumu;

- atlikušais potenciāls turpmākai ar enerģiju nesaistītu jautājumu risināšanai attiecībā uz ražojumiem, kas saistīti ar enerģiju (piemēram, materiālu efektivitāte, pārstrādājamība, utt.);

- kavēšanās ar piemērotu saskaņotu standartu sīkāku izstrādi;

- nepietiekama un neefektīva tirgus uzraudzība[5].

Pamatojoties uz šo pētījumu, Komisija ir izstrādājusi secinājumus par veicamajām darbībām. Proti, Komisija veic darbības, kas attiecīgi uzlabos direktīvas un tās īstenošanas pasākumu piemērošanu. Turpmāk uzskaitītas visbūtiskākās darbības.

- Nereglamentējošā darba (jo īpaši komunikācijas darbību) deleģēšana ārējām iestādēm, lai Komisijas resursus varētu izmantot juridiski saistošu aktu izstrādei un īstenošanai. Lai atbildētu uz sabiedrības jautājumiem par ekodizainu, energomarķējumu un riepu marķēšanu, Komisija izmantos *Europe Direct*[6]. Turklāt Komisija kopā ar Konkurētspējas un jauninājumu izpildaģentūru (KJIA) veido īpašu "komunikāciju palīdzības dienestu", kas sniegs atbalstu i) ekodizaina un

---

4 Brīvprātīgo nolīgumu par komplicētām televizora pierīcēm plānots apstiprināt vēl 2012. gadā, bet nolīgums par attēlveidošanas iekārtām tiks apstiprināts 2013. gadā.

5 Pēc aplēsēm 10-20 % no ražojumiem, uz kuriem attiecas īstenošanas pasākumi, nav atbilstoši.

6 http://europa.eu/europedirect/index_en.htm

energomarķējuma informācijas kampaņas sagatavošanā un vadīšanā un ii) atbilžu sniegšanā uz iedzīvotāju, ieinteresēto personu vai citu attiecīgo pušu uzdotajiem jautājumiem.

- Turpināt izmantot citu ES iestāžu, tostarp Kopīgā pētniecības centra (*JRC*) un KJIA, tehnisko pieredzi. Piemēram, *JRC* tiks vairāk iesaistīts jaunu īstenošanas pasākumu tehniskajā izstrādē un standartizācijas darbā izvēlēto ražojumu grupām, kā arī dažādu politikas instrumentu (ekodizains, energomarķējums, ekomarķējums, zaļais publiskais iepirkums(*GPP*), EEIA, *RoHS* utt.) integrētāku likumdošanas procesu izstrādē.

- Turpināt stiprināt ieinteresēto personu (dalībvalstis, nozare un NVO) pieredzes izmantošanu, jo īpaši esošo īstenošanas pasākumu[7] pārskatīšanā un pārstrādāšanā.

- Turklāt tiek veidota energoefektivitātes un citu ES tirgū laisto ražojumu ar vidi saistīto aspektu datubāze.

- Ārējās pieredzes (tostarp "jaunās pieejas konsultantu") izmantošana ciešākai sekošanai Eiropas standartizācijas iestādes veiktajam standartizācijas darbam attiecībā uz ekodizaina īstenošanas pasākumiem. Turklāt atbalsts nevalstiskajām organizācijām, lai ļautu tām aktīvi iesaistīties standartizācijas darbā.

- Ikgadējā tirgus uzraudzības datu vākšanas pasākuma un Tirgus uzraudzības vienotās rīcības sākšana valstu iestāžu vidū atbilstoši 2013. gada darba programmai "Saprātīga enerģija Eiropai", lai veicinātu ekodizaina un energomarķējuma jomas tiesību aktu izpildi. Tiek veidota energoefektivitātes un citu ES tirgū laisto ar vidi saistīto ražojumu aspektu datubāze.

3. Direktīvas darbības jomas paplašināšana

Atbilstoši direktīvas 21. panta noteikumiem, pētījumā tika izvērtēts, cik piemēroti būtu paplašināt direktīvas darbības jomu un attiecināt to arī uz tādiem ražojumiem, kuri nav saistīti ar enerģiju.

Pamatojoties uz pētījumu, Komisija secināja, ka patlaban nav vajadzības paplašināt Ekodizaina direktīvas darbības jomu un attiecināt to arī uz tādiem ražojumiem, kuri nav saistīti ar enerģiju.

Pētījumā īpaši tika norādīts uz:

- nepietiekamu pieredzi attiecībā es esošo direktīvas darbības jomu (paplašināta 2009. gada pārstrādātajā versijā, tajā iekļaujot ar enerģiju saistītus ražojumus). Līdz šim visi Komisijas sagatavotie īstenošanas pasākumi attiecas uz enerģiju patērējošiem ražojumiem. Ekodizaina darba plānā laikposmam 2012.–2014. gadam ietvertas pirmās ar enerģiju saistīto ražojumu grupas, piemēram, logi un termoizolācija;

[7] 11 īstenošanas pasākumi tiks pārskatīti 2014. gada beigās (astoņi ekodizaina un trīs energomarķējuma pasākumi).

- nepieciešamību kā pirmo pabeigt reglamentējošo darbu saskaņā ar 2005. gada Ekodizaina direktīvu un pirmo Ekodizaina darba plānu laikposmam 2009.–2011. gadam. Pretējā gadījumā palielinātais darba apjoms, ko radījusi nepieciešamība īstenot esošos darba plānus[8] un sākt priekšizpēti jaunu ražojumu grupām, līdztekus ierobežotiem resursiem, varētu aizkavēt (vismaz līdz 2015. gadam) reglamentējošo darbu attiecībā uz ar enerģiju nesaistīto ražojumu grupām;

- to, ka ar enerģiju nesaistītiem ražojumiem nepieciešama atšķirīga pieeja. Atšķirībā no enerģiju patērējošiem ražojumiem daudziem ar enerģiju nesaistītiem ražojumiem (piemēram, pārtika, dzērieni, tekstilizstrādājumi) ir būtiska ietekme uz vidi, kas galvenokārt norit dzīves cikla sākumposmā (piemēram, izejvielu ražošana lopu un augu kultūru līmenī), un tādējādi ražojuma testēšana vairs nebūtu piemērota atbilstības novērtēšanai;

- esošām būtiskām grūtībām izpildāmu ekodizaina prasību izveidē tām ar enerģiju nesaistīto ražojumu grupām, kurām ir vislielākais taupīšanas potenciāls[9].

4. Secinājums

Komisija 2012. gada 19. aprīlī apspriedās ar Ekodizaina apspriežu forumu par novērtējuma pētījuma ieteikumiem un provizoriskajiem secinājumiem. Komisijas uzskati par turpmāko darbību direktīvas un tās īstenošanas pasākumu efektivitātes uzlabošanai, kā arī par tās darbības jomu guvuši plašu ieinteresēto personu atbalstu[10].

Tādēļ Komisija secina, ka **nav nedz tūlītējas vajadzības pārskatīt Ekodizaina direktīvu, nedz arī paplašināt tās darbības jomu un attiecināt to arī uz tādiem ražojumiem, kuri nav saistīti ar enerģiju,** un ierosina šādu pieeju.

- Vajadzības gadījumā īpašus Ekodizaina direktīvas aspektus, uz ko attiecās esošā pārskatīšana, var no jauna izvērtēt 2014. gadā paredzētajā Energomarķējuma direktīvas pārskatīšanā. Ekodizaina īstenošanas regulu un energomarķējuma deleģēto regulu, kas piemērojamas ar enerģiju saistītiem ražojumiem, ietekme bieži ir saistīta un papildinoša.

- Visos turpmākos novērtējuma pētījumos, kas pārskata īpašus Ekodizaina direktīvas aspektus, būtu:

- jāņem vērā 2011. gada novērtējuma pētījuma rezultāti un vajadzības gadījumā jāatjaunina sniegtie ieteikumi;

- ņemot vērā jaunākos pieejamos pierādījumus, īpaša uzmanība jāpievērš tiem aspektiem, kuri varētu būt nepilnīgi izvērtēti 2011. gada novērtējuma pētījumā (piemēram, īstenošanas pasākumu un saskaņotu standartu efektivitāte un ciešāka sadarbība starp divu direktīvu īstenošanu).

---

8 Galvenokārt īstenošanas, komunikāciju un juridiskās darbības un darbs pie 35 standartiem.

9 Ražojumu prasības šķiet izpildāmas attiecībā uz tādiem ar enerģiju nesaistītiem ražojumiem kā mēbeles, ķīmiskie tīrīšanas līdzekļi, matrači, rotaļlietas. Tomēr minētie ražojumi veido nelielu daļu no kopējās ietekmes uz vidi, ko rada ar enerģiju nesaistīti ražojumi.

10 Skat. 2012. gada 19. aprīļa Ekodizaina apspriežu forumu protokolu http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sustainable-business/ecodesign/consultation-forum/files/20120419_minutes_en.pdf

Komisija turpinās sadarboties ar dalībvalstīm un ieinteresētajām personām, lai uzlabotu Ekodizaina direktīvas un tās īstenošanas pasākumu īstenošanu.